

Марія ПРЕВО

НЕСКІНЧЕННІСТЬ ТЕМ І СПОГАДІВ

(VIII науково-практична конференція пам'яті Євгена Русаброва)

З ініціативи катедри театрознавства Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського 5-6 листопада 2021р. відбулася науково-практична конференція, присвячена пам'яті театрознавця, педагога, публіциста Євгена Теодоровича Русаброва. Захід здійснювався у zoom форматі, поєднуючи всіх, хто так чи інакше перебував у енергетично-просторовому, інтелектуальному полі Євгена Теодоровича. І спадає при тому на думку, що така конференція “огортає крилами пам'яті” увесь наш навчальний заклад. Скажімо, про цікаві наукові розвідки театрознавця розмірковувала проректорка з наукової роботи кандидатка мистецтвознавства, доцентка Ірина Сухленко. Запамяталося, в одному зі своїх наукових виступів Євген Русабров перед аудиторією музичного факультету говорив про сакральне значення ляльки в ритуальних культурах – ляльки, яка супроводжувала людство від народження кожної людини до переходу її в інші світи.

Декан театрального факультету, кандидатка мистецтвознавства, доцент Яна Партола підкреслила важливість і доцільність збереження пам'яті про Вчителів, знання й майстерність яких передаються їхнім учням в процесі навчання. Саме так і тримається одвічний зв'язок між поколіннями.

Доречно буде згадати про одну особливо важливу людину в житті Євгена Теодоровича – його матір – Ірму Львівну Золотовицьку. Кандидатка мистецтвознавства, професорка, вона у 1961–1991 рр. працювала в Університеті на музичному відділенні, обіймаючи в різний час посади декана декількох музичних кафедр. Ірма Львівна – авторка цікавих монографій та низки статей у наукових збірниках, творець радіо – й телепередач. Немає сумніву, що захоплення музикою та наукою успадкував її син. Ольга Золотовицька представляла родину Русаброва: на початку конфе-

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ ім.І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

5 та 6 листопада (п'ятниця-субота) 2021 р.

Шановні колеги!
Запрошуємо вас до участі у

VIII науково-практичній конференції,
присвяченій пам'яті театрознавця,
педагога, публіциста
Євгенія Русаброва (1955 – 2013)

АКТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО:
ІСТОРИЧНІ, ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

У рамках конференції
відбудеться презентація книги
«Театральні метаморфози
драматургії Генріха Ібсена»
випускниці кафедри театрознавства
ХНУМ ім. І.П. Котляревського
Олени Жатько (м. Миколаїв)

Також програмою передбачено
творчу зустріч з актором
Харківського академічного театру ім. Т. Шевченка **ДМИТРОМ ПЕТРОВИМ**
5.10.2021. Початок о 16.00

Конференція відбудеться
на театральному факультеті
Харківського національного університету
мистецтв ім. І.П. Котляревського
(вул. Чернишевська, 79).

Передбачаються формати як безпосередньої,
так і онлайн-участі

ренції вона висловила найкращі побажання учасникам, а наприкінці виступила з заключним словом.

Вісімка...Саме восьма конференція об'єднала так багато друзів, колег та родичів... І саме нескінченність тем і спогадів може відкриватися в кожній наступній



*VIII науково-практична конференція,
присвячена пам'яті Євгена Русаброва.*

конференції. Вісімка (∞) – символ нескінченності, символ наслідкових зв'язків – як у математичному, так і філософсько-метафізичному значенні. Цими темами, як частиною хобі, цікавився Євген Теодорович. Згадати хоча б його доповідь з приводу роману Г. Майрінка “Голем”, де автор зосереджував особливу увагу на символіці єврейських чисел, таємничому взаємозв'язку людини з вищим світом, із символом ляльки, що й є частиною нескінченності. Саме зв'язок поколінь завжди підтримував Євген Теодорович, закладаючи ідею спадкоємності в основу навчання. Тому й було вирішено запросити на конференцію іменитого випускника ХНУМ імені І. П. Котляревського (тоді ще театрального інституту), – Адольфа Яковича Шапіро (режисерський курс 1962 р. випуску; художні керівники курсу – О. Глаголін, Б. Норд) – лавреата державної премії Латвійської СРСР, режисера з світовим ім'ям, викладача різних Міжнародних шкіл акторської майстерності, президента Міжнародної російської організації ASSITEJ (з ним 2010 р. нас познайомив Євген Теодорович). На зустрічі А. Шапіро тепло привітав усіх, пригадав роки свого навчання у рідному Харкові, в історичній будівлі на Сумській, 34, де тоді був розташований театральний інститут. Гість згадував своїх викладачів (Я. Азімова, Д. Власюка, Р. Черкашина), яскравих акторів-однокурсників, а також вистави, які він здійснив у своєму “Нічному

театрі”, славетних акторів Харківського академічного українського драматичного театру імені Т. Г. Шевченка (Є. Бондаренко, Л. Сердюк, І. Мар'яненко, Д. Антонович, Л. Попова) – продовжувачів традицій школи Леся Курбаса. До А. Шапіро звернулися з питаннями студенти, яких цікавили суто практичні режисерські теми. В цей ланцюжок творчої безкоштовності надійно вписалися як тема доповіді Ірини Кобзар – старшої викладачки катедри сценічної мови ХНУМ імені І. П. Котляревського, акторки ХДАУДТ імені Т. Г. Шевченка – “До 100-річчя від заснування театру “Березіль” (Акторська методологія “шевченківців-березильців” у контексті ідей нового національного європейського театру Леся Курбаса)”, так і творча зустріч в зоом форматі з провідним актором ХДАУДТ ім. Т. Г. Шевченка та недержавного Театру P.S. Дмитром Петровим. Актор розповів про своє становлення в професії. Він з глибокою повагою та вдячністю згадав керівників свого курсу, майстрів психологічного театру старшу викладачку Любов Шульгу та народного артиста України Михайла Тягниєнка. Д. Петров розповів також про відомих провідних артистів, режисерів, завдяки яким він прийшов до Харківського академічного українського драматичного театру імені Т. Г. Шевченка. Це насправді ціла плеяда майстрів української сцени, зокрема режисер Анатолій Літко, народний артист України Леонід Тарабаринів. Серед визначних режисерів сучасності, з якими Д. Петрову пощастило працювати, були Андрій Жолдак, Олександр Ковшун, Степан Пасічник. Як пише на своїй сторінці у facebook модераторка

зустрічі Юлія Щукіна, “сама робота з Жолдаком, а пізніше – з Олександром Ковшуном, з його “Войськом” Г. Бюхнера дала змогу Дмитрові в складі трупи виступити на престижних європейських та російських фестивалях”. Актор згадував про етапні ролі у виставах Оксани Стеценко, Андрія Бакірова, Олега Русова. Виникали також питання про можливість і мрії зніматися в кіно, й про нещодавні прем’єрні вистави, в яких грав Д. Петров: “Дядя Ваня” (Астров, режисер С. Пасічник, ХДАУДТ імені Т. Г. Шевченка), “Орґія” (Антей, режисер С. Пасічник, недержавний Театр P.S.), й про специфіку роботи у виставах для дітей, оскільки в репертуарі є цікаві дитячі постанови режисерів О. Ковшуна, О. Русова.

Зустріч на конференції з актором Д. Петровим яскраво висвітлила взаємозв’язок поколінь. Згадати належить також керівника доповіді студентки II курсу катедри театрознавства Маргарити Ткач КНУТКіТ імені І. Карпенка-Карого – доцента тієї ж катедри, театрального критика Сергія Васильєва (випускник Харківської театрознавчої катедри, однокурсник Євгена Русаброва). Для доповіді студентка обрала тему “Контрастність сценічного втілення одного героя двома акторами” (на прикладі вистави “Пер Гюнт” Івана Урівського).

Два дні роботи конференції можна б назвати справжнім святом науки, святом, що відбулося завдяки прагненню учасників виявити визнання і вшанувати ім’я знаного митця. Насиченість програми “інтелектуально напружувала й стимулювало мозок”, а різноманітність заявлених тем, наукових розвідок викликали справжнє зацікавлення й бажання провадити діалоги та ширші дискусії. Без сумніву, всі тексти вартують спеціальної публікації, об’єднані в одному поважному томі іменем Євгена Русаброва, пам’ять про якого подвигла авторів на добру й глибоку наукову роботу. (Назове ім’я керівниці літературно-драматургічної частини ХНАТОБ Інги Лобанової з темою “Бас Іван Стешенко. Харківський період творчості”, керівниці літературно-драматургічної частини Запорізького театру Молоді Надії Петренко з темою “Вимоги до актора у сучасному театрі”, керівниці літературно-драматургічної частини російського театру в Естонії Анни Усенко з доповіддю “Індрек Саммуль як актор Театру Ельмо Нюганена”, філологині з Німеччини Ірини Штерн з темою “Наталі Дессе: жива, вразлива, але незламна”. Своїми цікавими науковими набутками й відкриттями поділилися представники недержавних театрів Харкова, художня керівниця творчого об’єднання “Театр Тетра” Олександра Одокієнко (“Робота актора з планшетною лялькою у творчому об’єднанні “Театр Тетра”), акторка одного з найперших у Харкові недержавних театрів “Арабески”, старша викладачка

катедри сценічної мови Наталка Цимбал (“Сучасна акторська освіта в Україні: основні проблеми та вимоги”). Цікавість слухачів викликали дослідження випускників катедр театрознавства з різник куточків України та студентів-магістрантів Дарії Сукачової (“Одеські гастролі Сару Бернар”), Аліни Богданович (“Проектний театр як виклик для актора”), Андрія Гапановича (“Мойсей” І. Франка у постановці І. Бориса як новий етап політично-філософських вистав ХТДЮ”), Капіталіни Колобової (“Концепт актора-перформера в теорії та практиці Єжи Гротовського”), Вікторії Агафонової (“Олександр Утеганов та “золота доба” Донецького обласного Драматичного театру”), Михайла Милого (“Особливості виконання ролі Клавдія з.а. України Г. Гуриненком” у виставі “Гамлет”, ХДАТЛ ім. В. Афанасьєва”). Постійною учасницею конференції є випускниця одного з останніх курсів набору майстерні Є. Т. Русаброва старша методистка ХСМТБ імені К. С. Станіславського Ніка Хворостенко, незмінна помічниця у створенні дизайнерського оформлення та інтернетконтенту конференції. Її доповідь була присвячена темі “Творча майстерня й робота актора в ЕКМАДЕТОС під керівництвом заслуженого діяча мистецтв України І. Бориса”. А ще навздогін зі сторінок facebook-простору “прилетів” спогад з Ханти-Мансійського театру ляльок (де зараз працюють випускники вишів РГІСІ) про Є. Русаброва як про зацікавленого, об’єктивного модератора студентських Міжнародних конференцій на театральному факультеті. Адже й вони пам’ятають Міжнародні студентські зустрічі на театральному факультеті ХНУМ імені І. П. Котляревського, коли Євген Теодорович модерував їхні Міжнародні студентські конференції.

Різнманітність доповідей та творчих зустрічей ніби окреслювала у часі та просторі саму постать Євгена Теодоровича та коло його критичних, історико-теоретичних і практичних зацікавлень. Одна з біографічних тем, що пов’язала історичний контекст, музичний театр та біографічні штрихи сімейного портрета, лягла в основу доповіді Юлії Щукіної “Теодор Мойсейович Русабров: співак, актор і скрипаль”. Доповідачці вдалося відтворити сценічний образ Теодора Русаброва на тлі його доби. Також на пленарному засіданні прозвучала цікава доповідь “Актор як колоніальний блазень” (на прикладі творчої долі народного артиста України Бориса Міруса)” доктора мистецтвознавства, професорки катедри театрознавства та акторської майстерности, деканки факультету культури і мистецтв ЛНУ імені Івана Франка Майї Гарбузюк. Складна й трагічна доля Бориса Міруса, яку розглядала доповідачка, відбивала й не менш складні ситуації у взаєминах митця й влади... А ще й те, як саме прагнення чесно творити зберігає в

мистцеві, навіть в часи найскладніших і найжорстокіших випробувань, людські якості – гідність, любов до Батьківщини, людяність і вірність справі, якою ти займаєшся протягом усього свого життя.

Коли йдеться про філологічну та літературну спадщину, то варто назвати теми гостей, викладачів та студентів української філологічної катедри ХНУ імени В. Каразіна, куратором групи яких виступила кандидатка філологічних наук, доцентка катедри історії української літератури Інна Кременська. “Система мотивів у п’єсі Є. Карпенка “Білі ночі” – таку доповідь запропонувала присутнім сама І. Кременська. Цікавою була тематика виступів її вихованців – студентів Даниїла Власова (“Реценція драми С. Віткевича “Дюбал Вахазар, або на перевалах абсурду” в дослідженнях польських літературознавців), Марії Журавльової (“П’єса Павла Ар’є “На початку та наприкінці часів” в оглядах критиків”), Анни Колесник (“Риси поетики постмодернізму в п’єсі Неди Нежданой “Коли повертається дощ”). Окремо хочеться відзначити важливу в історичному харківському кон-

тексті доповідь “Ксенія Суковська: портрет акторки Театру російської драми на тлі доби” постійної учасниці конференції, головної бібліографки Центральної наукової бібліотеки ХНУ імени В. Каразіна Юліани Полякової.

Поєднання тем драматургічного та філологічного спрямувань з театральною тематикою, презентація книжки випускниці катедри театрознавства “Театральні метаморфози драматургії Генріха Ібсена” Олени Жатько (м. Миколаїв) зближують цю конференцію з Міжнародними читаннями молодих вчених пам’яті Лева Яковича Лівшиця (відомого філолога та театрознавця), в яких щорічно брав участь Є. Русабров. А сам Лев Лівшиць викладав в аудиторіях ХНУ імени В. Каразіна. Ось так, передаючи досвід і зберігаючи пам’ять від покоління до покоління, досліджуємо наше життя, продовжуємо наукову і творчу діяльність. Тож зберігаймо й надалі в пам’яті імена і досвід і мудрість наших Вчителів, тільки так крок за кроком можемо ступати далі.

Хворостенко Ніка, театрознавиця, методистка ХСМБ ім. К.С. Станіславського

«Мойсей» І. Франка у постановці І. Бориска як новий етап політично-філософських вистав у ХТДЮ
Гапанович Андрій, студ. II к. магістр. каф. майстерності актора і режисури драм. театру ХНУМ імени І.П. Котляревського

Проблеми актора-початківця у роботі над роллю (на прикладі вистави «П’ять хвилин до нуля» «Майстерні-55»)
Мережко Юрій, студ. II к. магістр. каф. майстерності актора і режисури драм. театру ХНУМ імени І.П. Котляревського

Художній час і простір у п’єсі Анни Багряної «Над часом»
Махоніна Аліна, студ. IV к. філолог. факультету ХНУ імени В.Н. Каразіна

П’єса Павла Ар’є «На початку і наприкінці часів» в оглядах критиків
Журавльова Марія, студ. IV к. філолог. факультету ХНУ імени В.Н. Каразіна

Риси поетики постмодернізму в п’єсі Неди Нежданой «Коли повертається дощ»
Колесникова Анна, студ. IV к. філолог. факультету ХНУ імени В.Н. Каразіна

Проектний театр як виклик для актора
Богданович Аліна, студ. I к. магістр. каф. театрознавства ХНУМ імени І.П. Котляревського

Сергій Листунов-Алтинов у виставі «ЧМО» («Театр 19», реж. Ігор Ладенко)
Солов’юв Євген, студ. II к. каф. театрознавства ХНУМ імени І.П. Котляревського

Особливості акторсько-педагогічної майстерності Марії Ванєвої
Ждан Дар’я, студ. II к. каф. театрознавства ХНУМ імени І.П. Котляревського

Контрастність сценічного втілення одного героя двома акторами (на прикладі вистави «Пер Гюнт» Івана Уривського)
Ткач Маргарита, студ. II к. каф. театрознавства ХНУТКІТ імени І.К. Карпенка-Карого

ТВОРЧА ЗУСТРІЧ З ДМИТРОМ ПЕТРОВИМ 16.00 – 17.30

Заключне слово до учасників конференції **Ольги Золотовіцької (Бат-Ям, Ізраїль)**
Модератори конференції **Юлія Щукіна і Марія Прево**



Адольфом Шапіро

Творча зустріч з видатним випускником ХНУМ
Лауреатом Державної премії Латвійської СРСР



Дмитром Петровим

Творча зустріч з провідним актором Харківського академічного театру ім. Т.Г. Шевченка



Олени Жатько (м. Миколаїв)



Театральний факультет ХНУМ імени І.П. Котляревського (вул. Чернишевська, 79)

Міністерство культури та інформаційної політики України
Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського
Кафедра театрознавства

VIII науково-практична конференція, присвячена пам’яті театрознавця, педагога, публіциста

Євгенія Русаброва (1955 – 2013)

АКТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО: ІСТОРИЧНІ, ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

5 - 6 листопада 2021